

Výstřížková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

699
Práce, Praha
25. II. 1964

Aby svět nebyl vajíčko

Václav Voska
jako Emil Magis.
Snímek L. Ditttrich

konvenční, lži, pokrytectví. Začas se v něm Magis trochu vyzná zásluhou žen, přátel, středních protektorů. Hranice mezi morálním a nemorálním pro něho neexistují. I svůj zločin — zavraždění nevěře jako svall na jiného, sám v nevěře jako doma. Tak napsal francouzský autor Félicien Marceau tragickou komedii *Vajíčko*, která měla premiéru 23. února v Divadle Komedie (v překladu M. a J. Tomáškových, v režii O. Ornesta s výpravou Jindřicha Duška).

Malý francouzský člověk Emil Magis má své velké literární i životní vzory. Je to roztomilý hochštapler, který chce vyzkoumat společenský systém, jenž ho občas vyhodí na dřev a občas pójme do svého rádu

Toho chladného chlapička Magise hraje Václav Voska a jestliže jsme nedávno napsali, že do některých pražských divadel dnes chodíme kvůli znamenitým hereckým výkonům, pak Voskův etizádostivec a přízpůsobivec patří k nim svou jistotou, nezúčastněnou a chladně vykombinovanou hrou s lidmi a se svými oběťmi, sám často obětí jejich obětí. Ten společenský systém, který kritizuje, se mu zdá jako uzavřené vajíčko a Magis je rovněž rozbíječ, aby se stal jeho součástí, jím pohlcen, ale vlastně zadáven zničt se vlastním skalpelem, úděsně osamocení na cestě životem. Je to typ spíše zoologický, než lidský. Typ francouzské prasečinky zvedá hru do kritických poloh, aniž by však na ni bylo třeba v programu vyplývat tolik vážných filosofických úvah.

Dalších dvaceticet postav hry Magisovi jen přihrává, než ztroskotá jeho obligátní rodinný milostný trojúhelník (s Janou Koulovou a Felixem le Breux).

Kullerův trojba, r. 2,
č. 20164, s. 14
Urganzgraj, dluha
K. I. č. 30 23

DIVADLO

Milost pro bulvární divadla

Bulvár je velkoměstská ulice, to víme. Ale co je to vlastně bulvární divadlo? Dlouhá léta jsme se chovali víc než rezervovaně k tomuto pojmu, jako by to bylo něco, co patří spíš k bašnu světových velkoměst. Proto se pojem zamlžil a nakonec v mlze docela zmizel.

Ale co když bulvární divadlo je — nebo by mohlo být — divadlem, kam je možné skutečně zahnout z ulice? Divadlem, které předem neleká jako svatostánek Umění, ale kde je umění civilně doma. Ne jako cíl samo o sobě, ale jako samozřejmý prostředek — zábavy. Divadlo, kam může každý jít s jednou jistotou, že se tam od herců, mistrů svého řemesla, vždycky dozví něco zajímavého — ať už vesele nebo vážně — o jiných lidech, a tím i o sobě. Nezdá se mi, že by to bylo tak málo.

Když jsem v letním vedru doháněla zameškané premiéry ve třech pražských divadlech, spojených pod názvem Městská divadla pražská, napadlo mě, že by se tato divadla měla a mohla ucházet o titul bulvárních divadel — alespoň v několika inscenacích za sezónu jejich funkcí plní — a ne se ho odříkat. Víím, je to také naše vina, myslím vina kritiků. MDP, to je dohromady za sezónu asi osmnáct premiér. Všechny jsou přirozeně nesené jedním divadelním názorem, jednou představou. Vzniká pocit málo zajímavé kvantity, v níž se zrnka kvalit přehlédnou. Je to vysvětlitelné — a nespravedlivé. Píše se tedy o režisér Rádokových, protože tento režisér zřejmě přerůstá rámec jednoho divadelního názoru. A píše se o neúspěšných pokusech na cestě za satirou, protože tu je zvenčí snadno postřehnutelný rozpor. Přes nejlepší subjektivní záměry a nejsvětější přesvědčení totiž zůstane objektivním faktem, že divadelní satira jako moderní umění může vyrůst jen ze zázemí uvolněné, odpoutané, prostě jiné divadelnosti, než jakou disponují tato divadla.

Mistři svého řemesla, kteří vždycky umějí povědět o lidech něco zajímavého... V několika představeních MDP je můžeme skutečně vidět.

Vajíčko. I když léty zbytečného odkládání ztratila tato Marceauova hra dost — totiž přitažlivost a průraznost objevu, zůstala hodnotou. Marceau v ní použil účinného způsobu, jak znepokojivě nadhodit starý problém: rozrůstá se lidská samota, pocit, že svět, lidé, to »něco«, co jediné stojí za život, se děje stále někde jinde, mimo mne — a tato samota může být nebezpečná. Vytvořil si pro toto sdělení skvostný typ — jeho Magis se hned tak neztratí ani z divadelní literatury, ani ze života. Představení je také velké sólo V. Vosky. Hraje Magise se zdrcující roztomilostí. Je lehký, je bezelstný, když začíná rozjíždět své zkoumání »vajíčka«. Je k nám v hledišti upřímný tak, že to odzbrojuje. Je elegantní zevně i zevnitř, ale ta elegance je potažena jakousi plísní, je to odpuzující i přitažlivé, výsměšné a usvědčující. Svou bezcharakternost vysvětluje velmi přijatelně, bere si nás neustále za svědky — že byste to udělali zrovna tak, že ano? — a tak nám nakonec vrazí dech. Přízřebivý, neškodný život ústí do grandiózního zločinu. Uzavírá ho lehký a vítězný Magisův úsměv. Ironie toho úsměvu je už spíše hercova než postavy — jako by říkal na rozloučenou: hůh s vámi, vždyť vy jste s ním sympatizovali! — Ostatek je v představení decetivně přízřebně jemu, jinak to ani být nemůže. Příběh vynese jen trochu více na povrch postavu Felixe le Breux. Je Voskovi důstojným partnerem ve své kožené solidnosti, která upřímně neví o tom, jak je pokrytecká.

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

699

VYSTRÍZEK Z ČASOPISU

Komedie

Svobodné slovo, venkov

29. II. 1964

Sobota 29. února 1964

Kultura

Československá premiéra hry
F. Marceaua v Divadle komedie

Vajíčko - konečně úspěch

Po nedávném neúspěchu s Bréslavou hrou v Divadle komedie málo „VAJÍČKO“ Feliena MARCEAUA nepřijemnou pozici. Zeštěžilo však na celé čáře. Divadlu to prostě „vyšlo“ a uvedení „Vajíčka“ je nesporným ziskem a úspěchem. A to jak dramaturgicky, protože není příliš mnoho tak pronikavých her jako je tato, třebaže je možno k ní mít i jistě výhrady, tak inscenačně, neboť znamenitý text strhl soubor k mimořádnému výkonu.

NEJEN NÁHODNĚ, že se „VAJÍČKO“ hraje s úspěchem po celém světě už přibližně osm let. A je těžko pochopitelné, že od r. 1959, kdy tato hra vyšla u nás ve světové literatuře, nebyla uvedena. Ale stalo se teď a čas jí nic neubral na kvalitě. „VAJÍČKO“ je dokonale napsaná hra. Je to zpověď i drama, epický obraz i pohled do nitra člověka. Je to střetnutí jedince se světem. Emil Magis, hrdina hry, usiluje najít systém světa, v němž žije, klíč k němu, aby v něm mohl dobře a úspěšně žít. A našel ho v přetvářce a lži. Dokonale se oběmu naučil a samozřejmě pak jde vše jak po drátkách. F. Marceau tu vypověděl o člověku a jeho umění přizpůsobit se, tolik, že jde hlava kolem. V té společnosti, kde „VAJÍČKO“ vzniklo, Magisové mají navrch, ale i u nás je ještě najdeme.

Teď k provedení: je to velký večer Václava VOSKY. Obdaril Magise tolika tvářemi — a přitom je hrdina z jednoho kovu — tolika odstíny, proměnami, že užasneme nad jeho hereckým mistrovstvím. Voskův Magis je člověk osamělý i parták, dobrák na oko a podlec doopravdy, klikat i smolař v počátcích, je nevědomý i vychytralý, prostě je to typ. Ostatní si pak jen přivává v nahrávání v scénkách. Z té galerie pochodujících nutno vyzdvihnout J. Smejkalovou, J. Spálu, E. Dubského, J. Pícku a další.

Na závěr pak ocelíme, že o úspěch má velkou zásluhu režisér O. Ornest, který odvedl jedno z nejcelistvějších a nejčistších představení, která v Divadle komedie jsou na programu.

L. Svormová a V. Voska

dk

L. N. 13, R x III

28. III / 64

699

Seděl jsem na Vajšce přesněji v Divadle kolie na světově pros. Marceauově satirické komedii Vajšce, a vtahován minutu za minutou vše a sugestivněji do nemilosrdné logiky této zlé obžaloby měšťácké společnosti z mravní vraždy na člověku. Litoval jsem zároveň, že se teprve dnes dostává na jeviště text publikovaný už před několika lety. Nedovedu si totiž představit preciznější důkaz proti mašinérii kapitalistického světa, proti jeho naprostému odlidštění, jehož mechanismus je možné buď přijmout a žít a mít se, nebo jej nepřijmout a pak být vyvržen a odsouzen k zániku nebo k živoření. Ten trochu hrůzný experiment, který podniká hrůza hry Magis, aby si osvoil techniku pronikání do vajšce dobrého bytí, bezstarostného svědomí a zaručení životní prosperity, musí člověk v našem hledišti konfrontovat ve dvojitým smyslu s tím, co žijeme my. Principy a myšlenky socialismu jsou smrtelně nepřátelské principům světa, který zobrazuje a karikuje Vajšce. V našem divákově žije vědomí, že dějiny všech revolucí proti společnosti, která je v zásadě nepřátelská člověku, jsou na naší socialistické straně. Existence nebo spíš trvání francouzského měšťáctví, vyličené ve Vajšce v celém stěněném děsu, v nás vyvolává odpor, ale je pro nás zároveň grotesknější, bizarnější, nepochopitelnější, než může být stále ještě ve Francii: představa této jeho podoby je pro nás historicky minulá, nemožná.

Na druhé straně v nás Vajšce bubnuje na poplach v druhém smyslu: i my máme v socialismu svůj model vajšce a svoje pravidla hry, bez nichž se neobejde parazit, který se chce dostat do výživného středu. A stále ještě nepatří tak zcela minulosti kodex pravidel a receptů mravních deformací, které bývaly nezbytné ke společenskému úspěchu, k vybudování „kartéry“ za cenu ztráty lidské tváře. V tomto smyslu má Vajšce stále ještě ostře i proti mnoha lidem naší společnosti.

Je proto potěšitelným příznakem rostoucího zdraví naší společnosti a jejího mravního klimatu, že konečně uvádíme tuto znamenitou francouzskou hru a že si tu naše společnost ze silného pokrokového umění dělá spojence proti svým vlastním chorobám. Nezasťrá si, že je ještě má. Ale dokazuje i uvedením Vajšce,

že mobilizuje proti nim své zdraví a svůj skutečný étér.

Ota Ornest in. enuje Vajšce právě tak. Aby účelilo všemi významy. Vytvořil vynikající přesné, vtipné, satiricky ostré, nemilosrdné představení s mnoha dobrými (Smejkalová, Kreihanzlová, Spal, Vránová, Dubský, Škleněka, F. le Breux) a s jedním zcela mimořádným výkonem. Vaska dokazuje osobitostí i brilancí svého pojetí Magise znovu, že patří k nejlepším představitelům moderního intelektuálně silného a zároveň emocionálně podmanivého českého herectví, které se může směle měřit s nejlepšími, co lze dnes vidět na světových jevištích.

1950
O zázračnej moci všetkých ľudských konvencií, ktorých platnosť a zmysel väčšinou pokladáme za samozrejmé a ktoré sú v skutočnosti iba povrchom vecí a javov - o tom nám hovorí inscenácia **Vejščka, konverzačnej hry F. Marceaua v Divadle komédie**. Človek sa môže ľubovoľne pohybovať za škrupinou života, v ktorom ak vôbec niečo platí, tak iba relatívne. Osou predstavenia je postava Magisa, ktorý je hlavnou osobou a zároveň demonštrátorom príbehu. Inscenácia preto vďačí za svoj úspech predovšetkým sólovému výkonu V. Vosku. Jeho herecký prejav je dokonale v detailoch prepracovaný a v celku premyslený.

Režisér Pistorius našiel pre Záner hry správnu mieru hereckej stylizácie, ktorú všetci presne dodržiujú. Inscenácia si udržuje do konca výrazný rytmus, dynamickosť, určitú ľahkosť a nadnesenosť.

Herecký výkon Jiliny Bohdalovej zas poznámeva **predstavenie Achardovej Idie**, ky v divadle ABC, kriminálnej komédie, plnej lyrického humoru, skrytej poézie a irónie.

V každej veselohre môžeme nájsť niekoľko stupňov komična. Dobrý herec ich obstará všetky. To sa podarilo Bohdalovej a tiež viac-menej J. Pickovi, kým napríklad V. Hrubý zachytí iba najlacnejšiu spodnú hranicu javiskovej komiky.

BORIS HOCHEL

Vydávající ústředna
Právní informační služby
Praha 3, Letenská 2
Telefon 631-74

VYSTRÍZEK Z ČASOPISU

Komedie

Mladá fronta, Brno
27. II. 1964

divadlo

Vajíčko a my

Nra francouzského autora belgického původu Feliciena Marceauxa Vajíčko byla s neobyčejným úspěchem uvedena v Paříži už před několika osmi lety a na začátku roku 1939 vyšla i česky ve Světové literatuře. V jednom pražském divadle nebylo tehdy její provozování povoleno, v jednom oblastním byla nastudována komedie ještě před premiérou státní. Po jejím zhlédnutí v Divadle komedie marne přemýšlím o tom, proč. Ačkoli...

Nechme stranou námitky někdejších dogmatiků proti hrám západních autorů vůbec. Dnes už je jasné, že záleží především na tom, co autorovo dílo v té které společenské situaci říká a jak to říká. A že i dílo obržející kapitalistickou společnost se může svým záběrem dotýkat společnosti naší či vůbec jakékoli společnosti lidské — což je právě případ ořesané, smutné či chcete-li černé komedie Marceauxovy.

Mé „ačkoliv“ míří k něčemu jinému. K těm divákům — a bude jich určitě dost —, kteří se spokojí ve Vajíčku jen s jeho příběhem, zajistě velmi košilatým a „odvážným“, a nepůjdou ve svých myšlenkách dál, k podstatě věci. Vajíčko je totiž záležitostí mnohem hlubší. Umožňuje zamyslet se nad vřelým mechanismem osobních a společenských vztahů, uvědomit si hrůzu povrchnosti, přizpůsobivosti, vypočítavosti, pohodlnosti, přátelství, sobectví, zvrácení i pohybní promiskuity, které jsou vlastně ~~naší~~ naší ~~část~~ část ~~těch~~ těch ~~mnohých~~ mnohých obyvatel dnešního světa. „Systém“ tohoto světa demonstruje „sympatický“ negativní hrdina hry Magis ve vrcholném okamžiku hry chirurgicky na vřádek, za něj je odsouzen — protože tímto světem dokonale usvědčen — ne vrah, ale člověk, jehož „viny“ jsou stejné jako kohokoli jiného. Ve světě, kde vládne nevědomost jednoho ke druhému, kde se cení mnohem víc forma než obsah a kde je vítanější příjemná lež než nepřijemná pravda — je totiž možné i zdánlivě nemožné.

Vajíčko, hrané v Divadle komedie v překladu M. a J. Tomáškových, je v podstatě dramatem jednoho herce, který je hlavním aktérem a zároveň komentátorem děje. Když bychom hledali v našich divadlech ideálního představitel pro tuto roli, sotva bychom našli lepšího, než je V. Voska. Jeho Magis je

také opravdu v režii O. Ornesta vynikajícím výkonem, přesvědčivým svou neprostopřirozeností a samozřejmostí. Výkonem, který nepochybně bude během repríz nabývat na plastičnosti a sdělnosti, až si totiž herec uvědomí všechna místa, v nichž může dojít k nejtěsnějšímu dorozumění s publikem, která ještě nezná a nemůže znát. I všechny ostatní postavy jsou v Ornestově pečlivém a nápaditém představení vykresleny výrazně a přesvědčivě, od karikaturně pojatého Gustava J. Spala přes Rózu J. Smejkalové, která až strojovou ukázněností vytvářila ze své role maximum účinnosti, k typicky měšťácké paní Berthouilletové J. Svahíkové a k J. Koulové, která si pro svou Hortensii našla rysy a la „tichá voda břehy mele“. U slečny Duvantové (H. Kreihanslová) nebyl vystižen jeden rys dokreslující společnost, ve které Magis žije; ze scény demonstrující Magisovu krádež by mělo být jasné, že i pokladní Duvantová vlastně — kráde. Nebo, eufemisticky řečeno, má v kase podivný porádek. Vždyť jak jinak by mohla klidně oželeť i onu sumu, kterou zákazníkovi vrátila, aniž od něho co dostala? F. je Breux není zase typově pro roli Dugommiera příliš vhodný a konečně — reprodukční zařízení fungující při scéně soudu na prvním balkónu mluvu herce zkresluje až k nesrozumitelnosti. Vešmě dobře se s výpravou pro tuto komedii vypořádá J. Dušek, zvláště vtipná byla ta řada věšáků, rozvírajících se coby „opona“ tohoto dramatu převleků a předstírání.

Tedy, jak už jsme řekli, Vajíčko je hra, která chce a dává víc, než se na první pohled zdá. Bohužel nám to dává až dnes, ještě včas, ale na druhé straně už dost pozdě alespoň v tom smyslu, že přece jen neobvyklost a experimentální charakter této epické komedie dnes už u nás není tak nový, vyzývavý a provokující, jak mohl být — takněme — před takovými pěti šesti lety.

PAVEL KOHN

699

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTRIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTRIŽEK Z ČASOPISU
MORAVSKÝ VEČERNÍK, BRNO

20. 11. 1969

Vajíčko aneb výjimka

Televize si už od svých začátků velmi často a ráda vypůjčila divadlo — buď přímo, přenosy a převzatými představeními, nebo trochu skrytěji, tzv. televizními inscenacemi divadelních her. Ani jeden z těchto způsobů televizi příliš nevědí; druhý ztěžuje hledání a nalezení specificky televizního tvaru, první pak působí často nepřirozeně a rušivě, zejména pro rozdíl v hereckém výkonu divadelním a televizním (i když přitom je samozřejmě více). Každé pravidlo má však svoji výjimku — a jednou

z nich bylo včerejší převzaté představení hry Féliciena Marceaua Vajíčko v nastudování pražského Komorního divadla. První předpoklad úspěchu spočíval už v samotném textu, postaveném na monologu a využitím četných filmových postupů (stříh, řazení obrazů). To umožnilo snímat představení skutečně televizně — četné detaily a polodetaily, citlivá práce se světlem, soustředění na herce a jeho tvář. A protože představitelem hlavní role byl V. Voska, jehož uměřený herecký výkon přesně odpovídá potřebám televize (což není konstatování nikterak nové), setkal se text i jeho televizní ztvárnění s plným úspěchem. Bylo to televiznější než mnohé inscenace původních televizních her.

(SČB)

Žádné veledílo

Proniknout pod skorapku Vajíčka Féliciena Marceaua je tím nesnadnější, čím jednodušší se zdá na první pohled „system“ jeho hry. Tato brilantní konverční komedie se tváří jako společenská satira. Důkaz, který má machiavellista Magis vybuduje téměř z ničeho, je konstruován na vratkých základech. Zbortí se při analýze, která vezme aubra s jeho hlavní a jedinou dramatickou postavou za slovo a ňjde po psychologických a společenských motivacích, na nichž spočívá charakteropisná, fabulační a dialogická výstavba díku. Vyhlásit Vajíčko za společenskou satiru či za ostré střízovanou grotesku s hlubokým společenskokritickým obsahem jako to vesměs učinila kritika, znamená de facto podlehnout autorově sofistice, s jakou svou látku oklešťuje a deformuje ak. aby se vešla do Prokrustova lože apriorní teze Magisova dikazu, který si činí nárok být demonstrací neokleštěné, autentické „reality“, ba dokonce demonstrací její podstaty, „systému“ života. Magisova kuchyňská filosofie je ovšem spis ilustrací autorovy noetické skepse, než uměleckou výpovědí „o dnešním měšťáckém světě“ (parafrazuji kritiky). Je, myslím, zajímavá něčím, čím ani zajímat nechce: bezděčným svědectvím o typu člověka, řídicího se „zdravým rozumem“, prostou empirií, odvozenou z pěny života. Tento vskutku existující typ není (to oddělit podstatné od vedlejšího, spojuje nespojitě, přifazuje esoufavné, a život se mu proto jeví jako „donekonečna rozbředlá smodrehanice“, která se nerídí žádnou zákonitostí kromě univerzální zákonitosti náhod. Magisova inteligence stačí právi na to, aby odhalila povrch mystifikačních konvencí, praktik bludů a frází, které také vytvářejí život (viz počátek demonsrace, věta o svěžím a čilém probouzení, a její konec, výsměch pohádkovému žvástu o vítězství dobra a potrestání zla), nestac však už na to, aby rozpoznala hlubší skutečností vrstvu, která je pod nimi a která rozhodující měrou řídí životy jednotlivci i společnosti. Magis je natolik primitivně rafinovaný, aby obrátil společenskou kamufláž proti společnosti, avšak jeho avěrečné vítězství, jímž dovrší důkaz o „vajíčku“, je už jen vítězstvím autorské teze, do níž bylo ve druhé půli hry důmyslně vměstnáno i to, co živého dosud „předuhovovalo“ z Magise samho. Magis odhalí jednu falešnou realitu, irázovitý povrch životních mechanismů, jeho „system“ je však jinou formou falešné reality, která platí jen jako mluvený kód Marceauovy hry. Neexistuje systém, který nutí člověka zabít z legrace ženu, na které mu nezáleží. Existuje jen dramatická metoda, která potřebuje z hlediska formální logiky perfektní důkaz něčeho, co skutečnou logikou dokázat nelze. Magisovo amorální jednání není liktováno nutností přizpůsobit se amorální společnosti, která b udílela kariéru za krádež, vraždu atd., a nemůže být nijak čipáno jako demonstrace a kritika stavu společnosti. Magis nepřebuje krást ani vydírat milence své ženy, aby postoupil n společenském žebříčku — nehledě už k tomu, že vůbec nemá arivistické touhy, za ničím se nedere, o žádné povýšení či zohatnutí mu — jak často zdůrazňuje — nejde. Jediného kariéristického činu, sňatku kvůli místu, lituje jako kardinální životní chyby. Tvoří-li něco psychologickou soudržnost této postavy - typu, pak je to vnitřní prázdnota, která Magise nutí „z čistě radeckého zájmu“ mstit se všem za vlastní neschopnost cokoli čít či naplnit život sám ze sebe a za sebe. Tento voyeur života bytostně nezpůsobilý žít na svůj vlastní vnitřní „pohon“, cítise právě proto cizincem mezi lidmi, kteří svůj život naplnili jakýmkolí — byť efemérním — smyslem. Myšlenka „vajíčka“ je prodlouženou autoprojekcí Magisovy úzkosti z vlastní neociability. Vajíčko jako „system“ je Magisova deformovaná představa světa, viděného ve hře už jeho očima, jako defilé parptikálních figurin: upírá jim obsah, protože sám žádný nemá. Magis existuje bez ohledu na společenské systémy, a vraždí všude, ne-li lidi, tedy myšlenky.

VACLAV VOSKA A JANA KOUBLOVA V ORNESTOVĚ INSCENACI HRY FELICIENA MARCEAUA VAJÍČKO; DIVADLO KOMEDIE

Snímek Ludvika Dittiricha

DIVADELNÍ NOVINY 22.4.1964

699

Marceauova technicky bravurní, chytrá a vtipná konverzační hra nemohla dlouho vstoupit na naše jeviště. Neprávem. To ovšem ještě není důvod, abychom ji dnes pasovali na velké dramatické dílo. Je to než trapné nedorozumění, čteme-li v programu k představení Divadla komedie srovnání Magise se Stendhalovým Julienem Soretem a Maupassantovým Miláčkem...

Vajíčko je spisovězručná partitura hereckého monologu, ilustrovaného samoznak živého a neživého prostředí „kolem“. Je příslibem hereckého sóla, které může v rámci žánru a jemu příslušné techniky osáhnout jisté velikosti.

Představení Ot Ornesta v Divadle komedie vděčí za svou lehkost a dynamik vnitřní režii inteligentního, přesného a kultivovaného výkonu Václava Vosky — Magise, který spíná i členění všechno scénické dění v organický celek. Voskovy dvě hodiny čistého času na jevišti, to je technicky suverénní a významově jemně nuancovaná ukázka dokonalé profesionální práce. Voskův Magis je přesnou mírou jízlivé a duchaplné ironie, která se nepodbidne ani v četných „lascivních“ místech, velmi francouzsky: nejen duchem, ale i atmosféra pařížského espritu je zachována v neporušené autenticitě. Představení je celistvé, ve všech složkách přesné, má neselehávající tempo a vtipný výtvarný rámc, zdůrazňující nevtrávné společenské klima hry, funkce hudby je nelustativní, významotvorná.

Srovnávat olomoucké představení Karla Pokorného s pražskou inscenací by bylo očividně nespravedlivé — na obě strany. Nadto jsem nevěděla premiérové obsazení (Magis — Bořek Procházka), mohu proto jen konstatovat, že Vajíčko s Magisem — Rudolfem Máblou — je inscenací, z níž se Magis jako by vytrácl. Herec si vpravuje s publikem v uvolněném a nepřesně členěném rytmu jako by odříkával sled volně spojených anekdot, místo zkraky a nadsázky líčí a popisuje s občasnými náběhy do psychoogické drobnokresby, zaveden v tom, jak dokazuje kontext mikroportrétů s touž tendencí k rozmělnění, také režisérem. Ziládá roli dobrou technickou připraveností, ale při ní také výkoi zůstává. Tento Magis působí jako dobrák od kosti, veselá kova, spíš obět než strůjce intriky, spíš objekt demonstrace než demonstrátor, spíš pasivní než aktivní spiritus movens celé inscenace. Vajíčko působí také vzhledem ke stopám režijních nepečlivostí a povrchností na tomto jevišti jaksi soušedsky, jeho dominantní významovou rovínou je boдрá zovíralnost, kde na nějakém tom detailu moc nezáleží: přistižení dvojice Magisem děje se jako scénka smavé pohody, kdy nikdo nepředstíhá překvapení či vzrušení, závěrečný soud namáhavě odklopýtá ke konci, který ústí jaksi do ztracena, místo aby byl břitkou aforistickou tečkou paradoxního děje.

Vajíčko plní hlediště, v Olomouci i v Praze. To je dnes vlastně malý zázrak. Žádné velečlo, ale dobrá zábava: tuto náhodně vyslechnutou autentickou charakteristiku „fadového“ pražského diváka považuji v daném případě za přesnou.

EVA UHLÍROVÁ

Výstřížková služba
Pražské informační služby
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82
Telefon 44778

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

Komedie

Večerní Praha

25. II. 1964

ze dne

VÁCLAV VOSKA dostal v Marceauově Vajíčku, které uvádí Divadlo komedie, velkou hereckou příležitost v postavě Emila Magise. Na našem obrázku ho vidíte s J. Koulovou, představitelkou Magisovy ženy Hortensie.

Snímek: I. Dittrich

Znameníťe sólo Václava Vosky

K NEDELNÍ PREMIÉRE VAJÍČKA V DIVADLE KOMEDIE

Kdyby mi někdo položil v souvislosti s Marceauovým Vajíčkem obvyklou otázku, jak se ti to líbilo, mám na to jít, řekla bych: jdi, stojí to za to. Kdyby kvůli němu jinému, tak kvůli Václavu Voskovi, který hraje Emila Magise.

Tragikomická komedie Vajíčko Feliciena Marceaua je označována jako jedno z předních děl současné světové dramatiky. Je to vlastně obsáhlý monolog jednoho z tisíců — Emila Magise — o cestě do života, za skořápku »vajíčka«, tedy do společnosti, která se k němu zprvu obracela zády jako k bezvýznamnému člověku. Zkouší první lež a hle, jaká proměna. Svět se hned jinak tváří. Pak přichází druhá, třetí, ale to už jsou podvody na jiných i na sobě samém, nakonec je tu i falešný soud, krivé obvinění. A hrdina je už plně ve »vajíčku«, pochopil »systém« společnosti, která ho obklopuje.

Scénu za scénou Magis vypráví, komentuje hrané situace. Pro diváka hezký zážitek náročného a výborného hereckého výkonu,

pro představitele pěkný kousek tvrdé dřiny. Režisér O. Ornest dobře odhadl síly i schopnosti V. Vosky i to, že tento umělec dokáže postavu svým uměním obsáhnout. Byl mu v tom jistě plně nápomocen. Pokaždé jiná tvář, desítky proměn, drobných výmluvných gest, a za nimi jako základní postoj: lhostejný, chladnokrevný a cynický výraz. Voskův Magis zanechává silný dojem z večera. Neznamená to ovšem, že zážitek ze hry ustupuje do pozadí. Naopak, zcela logicky jej to znásobuje.

Ostatní postavy, je jich tu dost, nám představuje Magis. Sahrály na jeho cestě ke kariéře určitou roli. A tak ve své většině jsou v podsta-

tě jen jakými nástroji pro dokreslení jejich charakter znamená pro režiséra otázku, co s nimi, a tudíž otázku i pro jejich herce. Odpověď na ni zcela jednoznačně inscenace v Divadle komedie nedává. Bohužel ani v těch případech, kde text dopřává postavě větší plochu působení. Zejména jde o Hortensii (Jana Koulová) a Victora Dugommiera (Felix le Breux). J. Koulová působí bezradně, přitom vypadává z celkového stylu hry, s nímž Voska drží krok. Podobně je to i u F. le Breuxe, který se snaží zase o realistické vybrávání v každé situaci.

Samozřejmě i tady mezi drobnějšími postavami najdeme figurky, jejichž zkratka vyšla poměrně dobře — třeba Róza J. Smejkalové, Evžen E. Dubského, Josef J. Picka, generální prokurátor B. Svarce. Ne, že by byly do konání, ale splňují to, co jim autor předepíše: demonstrovat určitý společenský typ. Herci z nich dokázali pro těch několik minut své příležitosti na scéně vybrat vždy tu nejvýraznější vlastnost, posunout je někam směrem ke karikatuře, blízké samozřejmě této komedii, o jejímž satirickém zabarvení i při vši tragice za ní ukryté není sporu.

Vajíčko už muží diváci znají z četby Světové literatury. Ti budou jistě zvědaví, jak vypadá na naší scéně. A ostatním ho lze vřele doporučit.

Helena Simková